

Polskie Towarzystwo Lingwistyki Stosowanej
Polish Association of Applied Linguistics www.ptls.uw.edu.pl

29. Konferencja Polskiego Towarzystwa Lingwistyki Stosowanej

Pod patronatem honorowym
Rektora Uniwersytetu Gdańskiego
prof. dr. hab. Piotra Stepnowskiego

22–23 kwietnia 2022

Uniwersytet Gdański, Instytut Lingwistyki Stosowanej

Uniwersytet
Gdański

Związek
Uczelni
Fahrenheita

Piątek, 22. kwietnia

- 9:00 – 9:10 **otwarcie konferencji (sala teatralna 019)**
prof. Sambor Grucza (Przewodniczący PTLs), **dr hab. Hadrian Lankiewicz**, **prof. UG** (Dyrektor ILS), **prof. Piotr Stepnowski** (JM Rektor UG), **dr hab. Urszula Patocka-Sigłowy**, **prof. UG** (Dziekan Wydziału Filologicznego)
- 9:10 – 9:50 wykład plenarny, **dr hab. Hadrian Lankiewicz**, **prof. UG** – *Tłumaczenia pedagogiczne w nauce języka obcego. Czy jesteśmy gotowi odejść od paradygmatu monolingwalnego?*
- 9:50 – 10:30 wykład plenarny, **dr hab. Agnieszka Andrychowicz-Trojanowska** – *Kim jest uczeń ze spektrum autyzmu – implikacje (glotto)dydaktyczne*
- 10:30 – 11:00 **Przerwa na kawę**

<p>T 1 (sala 368) Prowadzenie: Marta Małachowicz 11:00 – 11:20 <i>Interdyscyplinarność u źródeł polskiej myśli translatorycznej</i> – Monika Płużyczka 11:20 – 11:40 <i>Jak zmierzyć interakcję interkulturową i po co to robić?</i> – Mariusz Marczałak 11:40 – 11:50 DYSKUSJA 11:50 – 12:10 <i>Tłumaczenia Pedagogiczne – próba analizy ewolucji pojęcia</i> – Jolanta Hinc, Adam Jarosz 12:10 – 12:30 <i>Tłumacz w obliczu języka przemocy – wyzwania i sposoby tłumaczenia</i> – Artur Świątek 12:30 – 12:40 DYSKUSJA</p>	<p>L 1 (sala 362) Prowadzenie: Joanna Pędzisz 11:00 – 11:20 <i>Wrażenia użytkownika (UX) produktów cyfrowych jako rezultat komunikacji człowieka z komputerem</i> – Anna Matysek, Jacek Tomaszczyk 11:20 – 11:40 <i>Człowiek i maszyna w walce z fake news – porównanie analizy cech lingwistycznych dezinformacji dokonanej przez człowieka i narzędzie uczenia maszynowego</i> – Aleksandra Pawlicka 11:40 – 11:50 DYSKUSJA 11:50 – 12:10 <i>Zapożyczenia (kalki) składniowe z języka angielskiego we współczesnej polszczyźnie dziennikarskiej i specjalistycznej</i> – Mariusz Górnicz 12:10 – 12:30 <i>Coraz krótsze zdania w języku angielskim: fakty, konsekwencje, potencjalne przyczyny</i> – Karolina Rudnicka 12:30 – 12:40 DYSKUSJA</p>
<p>G 1 (sala 365) Prowadzenie: Jacek Karpiński 11:00 – 11:20 <i>Lingwistyczne determinanty współczesnych modeli glottodydaktycznych</i> – Adam Szeluga 11:20 – 11:40 <i>Początki autonomicznego uczenia się języków obcych (na przykładzie języka niemieckiego)</i> – Renata Nadobnik 11:40 – 11:50 DYSKUSJA 11:50 – 12:10 <i>Zaburzenia koncentracji uwagi słuchowej u dzieci w wieku szkolnym jako czynnik wpływający na uczenie się</i> – Magda Żelazowska-Sobczyk</p>	<p>KS 1 (sala 382) Prowadzenie: Anna Borowska 11:00 – 11:20 <i>Wymiar gatunkowy opinii biegłego w polskim i amerykańskim kontekście instytucjonalnym. Zarys problematyki</i> – Stanisław Goźdz-Roszkowski 11:20 – 11:40 <i>„Nigdy nie używaj emoji”. Symbole w komunikacji elektronicznej między prawnikiem a klientem</i> – Joanna Osiejewicz 11:40 – 11:50 DYSKUSJA 11:50 – 12:10 <i>Elastyczne formy zatrudnienia w Belgii, Holandii i Polsce – problemy terminologiczne a przekład tekstów z zakresu prawa pracy</i> – Katarzyna Tryczyńska</p>

12:10 – 12:30	<i>Języko-działanie (languaging) i interakcyjność jako kluczowe czynniki kształtujące przestrzeń edukacyjną</i> – Grzegorz Grzegorzcyk	12:10 – 12:30	<i>Frazeologia języka prawnego na podstawie niemieckojęzycznych wyroków Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Badanie pilotażowe</i> – Joanna Kozłowska
12:30 – 12:40	DYSKUSJA	12:30 – 12:40	DYSKUSJA
12:40 – 13:50	Lunch		

<p>T 2 (sala 382) Prowadzenie: Małgorzata Godlewska</p> <p>13:50 – 14:10 <i>Różne języki gry, różna percepcja wzrokowa? Różnice w odbiorze lokalizacji językowych w świetle danych okولوجraficznych</i> – Dominik Kudła</p> <p>14:10 – 14:30 <i>Tłumaczenie patentów – wybrane aspekty terminologiczne i stylistyczne</i> – Łukasz Pięś</p> <p>14:30 – 14:40 DYSKUSJA</p> <p>14:40 – 15:00 <i>Przekład zmodyfikowanych frazeologizmów somatycznych</i> – Ewa Kapela</p> <p>15:00 – 15:10 DYSKUSJA</p>		<p>L 2 (sala 362) Prowadzenie: Karolina Rudnicka</p> <p>13:50 – 14:10 <i>„Powinniśmy być w stanie wykonać wszystkie ruchy, które możemy sobie wyobrazić [...]” (Rudolf Laban). O aktach ujęzykowania wiedzy o jakości ruchowych w tańcu współczesnym</i> – Joanna Pędzisz</p> <p>14:10 – 14:30 <i>Gdańsk, nie Danzig. Budowa nowej tożsamości miasta na drukach ulotnych po II wojnie światowej</i> – Aneta Kwiatkowska</p> <p>14:30 – 14:40 DYSKUSJA</p> <p>14:40 – 15:00 <i>Słowa na sztandarach i w teaurusie. O leksykograficznym ujęciu polskich haseł i sloganów politycznych</i> – Marta Śleziak</p> <p>15:00 – 15:10 DYSKUSJA</p>	
<p>G 2 (sala 365) Prowadzenie: Adam Szeluga</p> <p>13:50 – 14:10 <i>Rodowici mówcy języka angielskiego w procesie nauczania angielskiego języka lotniczego</i> – Anna Borowska</p> <p>14:10 – 14:30 <i>Rola języka i komunikacji w adaptacji kulturowej międzynarodowych studentów: Przegląd literatury</i> – Michał Wilczewski</p> <p>14:30 – 14:40 DYSKUSJA</p> <p>14:40 – 15:00 <i>Podejście działaniowo-zadaniowe w nauce języka specjalistycznego na przykładzie projektu z języka turystyki</i> – Grażyna Strzelecka</p> <p>15:00 – 15:20 <i>Nauka studentów studiów doktoranckich analitycznego czytania i pisania mająca na celu publikację badań na poziomie akademickim poprzez włączenie ich do interaktywnej społeczności badaczy: projekt pilotażowy</i> – Irina Oukhanova, Joanna Róg</p> <p>15:20 – 15:30 DYSKUSJA</p>		<p>KS 1 (sala 368) Prowadzenie: Magda Żelazowska-Sobczyk</p> <p>13:50 – 14:10 <i>Słownictwo fachowe nauk ścisłych i jego dydaktyzacja w aspekcie kontrastywnym polsko-niemieckim</i> – Janusz Stopyra</p> <p>14:10 – 14:30 <i>Kilka uwag o polskiej i rosyjskiej frazeologii sfery biznesu</i> – Gabriela Wilk</p> <p>14:30 – 14:40 DYSKUSJA</p> <p>14:40 – 15:00 <i>Tekst specjalistyczny w dyskursie technicznym i problematyka jego spójności</i> – Marzena Będkowska-Obłąk</p> <p>15:00 – 15:20 <i>Wieża Babel na pokładzie samolotu. Znajomość języków obcych jako gwarancja (?) skutecznej komunikacji między personelem pokładowym a pasażerem</i> – Jacek Karpiński</p> <p>15:20 – 15:30 DYSKUSJA</p>	

15:30 – 15:45	Przerwa na kawę
15:45 – 16:00	Walne Zgromadzenie PTLs I termin (aula 021)
16:00 – 18:00	Walne Zgromadzenie PTLs II termin (aula 021)
18:30	Bankiet (restauracja „Oranżeria”, ul. Edwarda Stachury 6, Gdańsk)

Sobota, 23. kwietnia

<p>T 3 (sala 259) Prowadzenie: Monika Płużyczka 10:00 – 10:20 <i>Dyskurs akademicki w powieści „Small world” Davida Lodge’a. Aspekt przekładowy – Jolanta Lubocha-Kruglik</i> 10:20 – 10:40 <i>Stereotypy w przekładzie (na materiale tekstów Doroty Masłowskiej) – Oksana Małysa</i> 10:40 – 10:50 DYSKUSJA 10:50 – 11:10 <i>Kilka uwag o tłumaczeniu piosenek na marginesie rozważań nad tłumaczeniem utworu "Toss a coin to your witcher" na język polski i niemiecki – Emil Lesner</i> 11:10 – 11:20 DYSKUSJA</p>	<p>L 3 (sala 373) Prowadzenie: Hadrian Lankiewicz 10:00 – 10:20 <i>Pojęcia transdyscyplinarne pod lingwistyczną lupą – Anna Bajerowska</i> 10:20 – 10:40 <i>Nauka języka w formie zdalnej z perspektywy studenta i nauczyciela akademickiego: gdzie jesteśmy i dokąd zmierzamy? – Magdalena Toporek</i> 10:40 – 10:50 DYSKUSJA 10:50 – 11:10 <i>Wpływ włączonej/wyłączonej kamery na jakość zdalnych zajęć językowych – Agnieszka Jankowiak</i> 11:10 – 11:20 DYSKUSJA</p>
	<p>G 3 (sala 271) Prowadzenie: Renata Nadobnik 10:00 – 10:20 <i>Podmiotowość i sprawczość jako wyznaczniki rozwoju współczesnej dydaktyki języków obcych – Przemysław E. Gębal, Łukasz Kumięga</i> 10:20 – 10:40 <i>Czy dydaktyka języków obcych może być krytyczna? – Łukasz Kumięga</i> 10:40 – 10:50 DYSKUSJA 10:50 – 11:10 <i>Zarządzanie różnorodnością. Transkulturowość jako źródło refleksyjności w nauczaniu języka polskiego jako obcego – Monika Nawracka</i> 11:10 – 11:30 <i>Strefy dyskomfortu. Rola systemowych praktyk dydaktycznych w konstruowaniu lęku językowego w polskiej kulturze edukacji – Karol Krzyżosiak</i> 11:30 – 11:40 DYSKUSJA</p>
<p>11:40 – 12:00 Przerwa na kawę</p>	

<p>T 4 (sala 259) Prowadzenie: Anna Bajerowska 12:00 – 12:20 <i>Tłumacz – specjalista czy tłumacz – omnibus? Kompetencja tłumacza tekstów specjalistycznych</i> – Katarzyna Bednarska 12:20 – 12:40 <i>Ewaluacja sub-kompetencji tłumaczeniowych kształtowanych w procesie telekolaboracji</i> – Małgorzata Godlewska 12:40 – 13:00 <i>Kompetencje tłumacza a tłumaczenie komunikacyjne</i> – Olena Petrashchuk 13:00 – 13:10 DYSKUSJA</p>	<p>G 4 (sala 271) Prowadzenie: Paweł Szerszeń 12:00 – 12:20 <i>Rozwój zawodowy lektorów/ lektorek języka polskiego jako obcego w świetle badań ilościowych i jakościowych</i> – Mariusz Czech 12:20 – 12:40 <i>Sekwencje akwizycji języka polskiego jako obcego (JPJO) przez dorosłych</i> – Jacopo Saturno 12:40 – 12:50 DYSKUSJA 12:50 – 13:10 <i>Emocje i zaangażowanie w procesie uczenia się języków obcych. Eksperyment medyczny w badaniach glottodydaktycznych</i> – Sławomira Kołsut 13:10 – 13:30 <i>Poruszeni adolescenti. Elementy psychomotoryczne w procesie kształcenia językowego</i> – Anna Kizeweter 13:30 – 13:40 DYSKUSJA</p>
<p>13:45 Zamknięcie konferencji (aula 021) i brunch</p>	

Sponsor wydarzenia:

ABSTRAKTY

dr hab. Agnieszka Andrychowicz-Trojanowska (Uniwersytet Warszawski)

Kim jest uczeń ze spektrum autyzmu – implikacje (glotto)dydaktyczne

Celem wystąpienia jest zwięzłe przybliżenie sylwetki ucznia ze spektrum autyzmu, co jest szczególnie istotne ze względu na coraz większą grupę takich uczniów w polskich szkołach. Uwaga zostanie skupiona na ogólnej charakterystyce uczniów ze spektrum autyzmu, z uwzględnieniem rozkładu ich uwagi wzrokowej. Ze względu na specyfikę ich zachowań oraz niewystarczający poziom znajomości tego zagadnienia wśród nauczycieli i wykładowców, zostaną także sformułowane ogólne sugestie dotyczące sposobu pracy z uczniem ze spektrum autyzmu, a także zostaną wskazane istotne aspekty dotyczące nauczania i uczenia się języków obcych przez takie osoby.

dr Anna Bajerowska (Uniwersytet Warszawski)

Pojęcia transdyscyplinarne pod lingwistyczną lupą

Transdyscyplinarność opiera się na pojęciowym syntetyzowaniu współzależności, jakie występują pomiędzy zakresami badawczymi należącymi do odrębnych dyscyplin. Pojęcia powstałe na gruncie badań transdyscyplinarnych stanowią zatem szczególnego rodzaju świadectwa generowania wiedzy specjalistycznej. Stosując założenia teorii mieszanin pojęciowych do analizy modelu *Ja* opartego na dynamicznej psychologii społecznej przedstawię podstawowe mechanizmy konceptualizacji, które pozwalają niwelować luki poznawcze na styku dyscyplin.

dr Katarzyna Bednarska (Uniwersytet Łódzki)

Tłumacz – specjalista czy tłumacz – omnibus? Kompetencja tłumacza tekstów specjalistycznych

W dobie intensywnego rozwoju rynku tłumaczeń i postępujących prac nad tłumaczeniem maszynowym tłumacze stają przed dylematem – świadczyć usługi z zakresu wielu dziedzin czy ograniczyć się do kilku specjalności. W wystąpieniu zostanie więc poruszony problem stopnia wyspecjalizowania tłumaczy. Na przykładzie angielsko-polskich i angielsko-słoweńskich tłumaczeń tekstów specjalistycznych z dziedziny alpinizmu i wspinaczki autorka przedstawi problematykę kompetencji tłumacza, do czego zostanie wykorzystana klasyfikacja Marchwińskiego (2007).

dr Marzena Będkowska-Obląk (Uniwersytet Śląski)

Tekst specjalistyczny w dyskursie technicznym i problematyka jego spójności

Celem zdarzenia komunikacyjnego w dyskursie technicznym jest pozyskanie lub przekazanie wiedzy, kompetencji i umiejętności specjalistycznych w danym obszarze i w tym celu konieczne jest przyjęcie określonych strategii działania. A efektem przyjętych strategii i realizowanych w procesie komunikacji specjalistycznej działań jest tekst specjalistyczny. Tekst ten jest niewątpliwie uwarunkowany normami komunikacyjnymi i w dużej mierze przyjętymi konwencjami, charakterystycznymi dla danego gatunku tekstu czy kręgu kulturowego. Stanowi on też system, zbiór elementów tworzących funkcjonalną całość (de Beaugrande / Dressler 1990: 58). Przedmiotem badań prezentowanych w ramach wystąpienia jest tekst specjalistyczny, którego najważniejszym aspektem jest funkcja, bowiem teksty specjalistyczne są z założenia niezależne od stylu, względnie sposobu myślenia autora. Rozważania obejmują problematykę lingwistyki tekstu w obszarze technicznego dyskursu specjalistycznego, w tym wybranej cechy tekstu, tj. jego spójności. Analizie poddane zostaną techniki gwarantujące spójność tekstu w wybranym gatunku tekstu – informacji o produkcji.

dr hab. Anna Borowska (Uniwersytet Warszawski)

Rodowici mówcy języka angielskiego w procesie nauczania angielskiego języka lotniczego

Proces nauczania angielskiego języka lotniczego różni się od nauczania innych języków specjalistycznych. Musi być on nie tylko zgodny z aktualnymi regulacjami prawnymi w tym zakresie, mieć na celu zapobieganie potencjalnym nieporozumieniom, które mogą stanowić zagrożenie życia personelu i pasażerów, a także uwzględniać m.in. ścisły mechanizm komunikacji lotniczej, stosowanie poprawnego kodu językowego dla sytuacji rutynowych i uproszczonego języka w sytuacjach naglących i awaryjnych. Wymienione cechy komunikacji lotniczej powinny być zatem dobrze znane również początkującym pilotom i kontrolerom ruchu powietrznego bez względu na to, czy są rodowitymi mówcami języka angielskiego, czy też nie. Na podstawie własnych obserwacji i feedbacku od natywnych słuchaczy, Autorka przedstawi celowość powyższej tezy.

mgr Mariusz Czech (Uniwersytet Warszawski/NAWA)

Rozwój zawodowy lektorów/lektorek języka polskiego jako obcego w świetle badań ilościowych i jakościowych

W referacie podjęte zostaną kwestie związane z rozwojem zawodowym lektorów i lektorek jppo: przebieg ich drogi zawodowej, dynamika rozwoju zawodowego, uwarunkowania – czynniki wpływające pozytywnie i negatywnie na proces rozwoju. Omówiony zostanie także wpływ biografii zawodowej i doświadczeń dydaktycznych na przebieg rozwoju zawodowego. Powyższe zagadnienia zostaną zaprezentowane w kontekście przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych przeprowadzonych w grupie lektorów i lektorek o zróżnicowanych historiach zawodowych.

prof. dr hab. Przemysław Gębal, dr Łukasz Kumięga (Politechnika Śląska/ Uniwersytet Warszawski)

Podmiotowość i sprawczość jako wyznaczniki rozwoju współczesnej dydaktyki języków obcych

Współczesna dydaktyka języków obcych w swoim wymiarze koncepcyjnym i metodologicznym stara się łączyć rozważania natury humanistycznej z coraz bardziej zakrojonym eksperymentowaniem psychopedagogicznym. Wszystko po to, by rzetelnie obserwować i wspierać leżące u podłoża dzisiejszej myśli humanistycznej podmiotowość i sprawczość jednostek. Celem wystąpienia jest zarysowanie nowego modelu dydaktyki języków obcych, łączącego w sobie założenia konstruktywistyczne i konektywistyczne w powiązaniu z nowymi możliwościami technologicznymi i ich badawczymi implikacjami. Wystąpienie stanowi wstęp do referatów w sekcji Nowe w dydaktyce języków obcych, podejmujących wątki dydaktyki humanistycznej i eksperymentalnej.

dr Małgorzata Godlewska (Uniwersytet Gdański)

Ewaluacja sub-kompetencji tłumaczeniowych kształtowanych w procesie telekolaboracji

Referat poświęcony jest zagadnieniu sub-kompetencji tłumaczeniowych (PACTE 2003; Albir, 2017), rozwijanych w dydaktyce przekładu literackiego oraz metodzie ich ewaluacji w procesie nauczania telekolaboracyjnego (Krajka, Marczak, 2017). Autorka przedstawia i analizuje strategię grupowego budowania wiedzy eksperckiej w oparciu o podejście społeczno-konstruktywistyczne (Stahl, 2008; Hämmäläinen, 2012; Hämmäläinen, Arvaja, 2009) oraz nawiązując do psychologii społecznej (Dillenbourgh 1999, 2007; Janssen, Bodemer, 2013). Model ewaluacji rozwijanych sub-kompetencji tłumaczeniowych obejmuje analizę dyskursu uczestników eksperymentu w procesie negocjowania znaczeń, zgodnie z twierdzeniem, że „dyskurs to interpretacja” (Stahl, 2004: 22). Ewaluacja obejmuje analizę zależności między uczestnikami w dwóch dialogicznych wymiarach, konstruowania wiedzy (content space) oraz wzajemnego zrozumienia (relational space) (Jansen, Bodemer, 2013).

dr hab. Stanisław Goźdź-Roszkowski, prof. UŁ (Uniwersytet Łódzki)

Wymiar gatunkowy opinii biegłego w polskim i amerykańskim kontekście instytucjonalnym. Zarys problematyki

W literaturze poświęconej lingwistyce sądowej istnieje luka badawcza, wynikająca z braku systematycznych i całościowych badań nad często występującymi w dyskursie sądowym dokumentami, jakimi są opinie biegłych sądowych. Niniejszy referat ma na celu ukazanie opinii biegłych w perspektywie porównawczej, koncentrując się na dokumentach wykorzystywanych w systemie prawa anglosaskiego (common law) oraz polskiego (prawa cywilnego). Referat ukaże wpływ kontekstu prawno-kulturowego na zasady tworzenia opinii oraz strategię komunikowania wiedzy specjalistycznej dzięki zastosowaniu analizy gatunkowej, szczególnie tzw. analizy kroków rhetorical move structure analysis (Tardy & Swales 2014).

dr hab. Mariusz Górnicz (Uniwersytet Warszawski)

Zapożyczenia (kalki) składniowe z języka angielskiego we współczesnej polszczyźnie dziennikarskiej i specjalistycznej

W wystąpieniu przedstawiono i porównano znalezione we współczesnych tekstach polskich różnorodne konstrukcje gramatyczne, które prawdopodobnie należy uznać za kalki składniowe z języka angielskiego. Osobno omówiono materiał pochodzący z tekstów dziennikarskich opublikowanych w prasie, Internecie oraz radiu i telewizji oraz z tekstów specjalistycznych z dziedziny medycyny. Analizą objęto m.in. takie zjawiska jak wykorzystanie konstrukcji z zaimkiem *to* w celu sygnalizowania tematu, użycie przyimka *w* w znaczeniu 'pod względem', szyk zdań inicjalnych w komunikatach prasowych, zdania podrzędne zamiast okoliczników czasu, szyk wyrazów w obrębie jednostek terminologicznych, umieszczanie elementów tematycznych w końcowej części zdania i in.

dr Grzegorz Grzegorzczak (Uniwersytet Gdański)

Języko-działanie (languaging) i interakcyjność jako kluczowe czynniki kształtujące przestrzeń edukacyjną

Zamierzamy przedstawić nasze wnioski wynikające z obserwacji dwóch różnych tutoriali akademickich. W tych dwóch sytuacjach zauważamy, że dynamika językowa i dialogiczna przyczynia się do powstania ekologii uczenia się. Naszym celem jest ujawnienie niektórych szczególnych zjawisk wpływających na ucieleśnianą koordynację pomiędzy nauczycielem a studentem (*interactivity*). Przedstawiając te dwa studia przypadków, zamierzamy stworzyć bardziej realistyczny opis "prawdziwego dialogu", w którym liczy się złożony zestaw zachowań i elementów rzeczywistości pojawiających się, gdy nauczyciel i uczniowie rozmawiają ze sobą. Doprowadza nas to do wniosku, że w dialogicznych spotkaniach edukacyjnych rozmawiający współtworzą „strefę uwikłania” (*zone of entanglement*), w której poznanie staje się czymś, co ludzie robią razem w codziennych czynnościach.

dr Jolanta Hinc, dr Adam Jarosz (Uniwersytet Gdański)

Tłumaczenia Pedagogiczne – próba analizy ewolucji pojęcia

Wzrost zainteresowania problematyką zastosowania tłumaczeń w dydaktyce języków obcych skłania do dokładniejszej analizy pojęcia tłumaczeń pedagogicznych. Przegląd literatury przedmiotu upoważnia do stwierdzenia, iż w okresie ostatnich kilkudziesięciu lat termin tłumaczenia dydaktyczne przeszedł daleką idącą ewolucję, w której wyróżnić można co najmniej trzy etapy: pojęcia, które można uznać za klasyczne (Lavault, Deslisle i in.), tłumaczenia rozumiane jako mediacja językowa (ESOKJ), oraz, w kontekście paradygmatu wielojęzyczności, tłumaczenia rozumiane jako TOLC (Translation for Other Language Context), czyli tłumaczenia służącego nabyciu sprawności mediacji językowej oraz kompetencji interkulturowej w obszarach innych niż translatoologia.

mgr Agnieszka Jankowiak (Uniwersytet Wrocławski)

Wpływ włączonej/wyłączonej kamery na jakość zdalnych zajęć językowych

Z doświadczeń pandemicznego nauczania zdalnego wynika, że wyłączona kamera jest podstawowym elementem konstytuującym strefę komfortu studentów podczas synchronicznych zajęć językowych. Status kamery nierzadko staje się kością niezgody między nauczycielami, przez których postrzegana jest ona jako narzędzie pozwalające na budowanie pozytywnej relacji i kontaktu z uczestnikami zajęć, a studentami, którzy utożsamiają ją z brakiem poczucia bezpieczeństwa, swobody czy prywatności. W niniejszym referacie zaprezentowane zostaną rezultaty badania ankietowego przeprowadzonego wśród nauczycieli i studentów filologii obcej, dotyczącego funkcji, recepcji i celowości włączonej/wyłączonej kamery na zajęciach zdalnych.

dr Ewa Kapela (Uniwersytet Śląski)

Przekład zmodyfikowanych frazeologizmów somatycznych

Referat poświęcony będzie analizie i interpretacji serii przekładów na język rosyjski aforyzmów Stanisława Jerzego Leca zawierających frazeologizmy z komponentem somatycznym. Frazeologizmy somatyczne występują powszechnie w wielu językach. Nawet jeśli posiadają ekwiwalenty przekładowe, ich tłumaczenie nie jest czynnością mechaniczną. Szczególnie, jeżeli występują w tekście w postaci zmodyfikowanej. Lec często odwoływał się do ustabilizowanych jednostek językowych. Poddając je transformacjom strukturalno-semantycznym, wykorzystywał ich obrazowość i potencjał asocjacyjny. Zmodyfikowane frazeologizmy, uruchamiając grę słów i znaczeń, stanowią nieodłączną część jego aforyzmów, dlatego istotne jest oddanie ich w przekładzie.

dr Jacek Karpiński (Uniwersytet Wrocławski)

Wieża Babel na pokładzie samolotu. Znajomość języków obcych jako gwarancja (?) skutecznej komunikacji między personelem pokładowym a pasażerem

Komunikacja między personelem pokładowym a pasażerem wydaje się mieć zasadnicze znaczenie dla zapewnienia komfortu i bezpieczeństwa na pokładzie. Niestety szereg czynników, zarówno zewnętrznych jak i wewnętrznych, znacznie ją utrudnia, a czasem wręcz uniemożliwia. Jednym z takich czynników jest bez wątpienia mnogość języków używanych na pokładach samolotów i niezajomość tych, którymi posługuje się członek personelu pokładowego bądź pasażer. W referacie szczególna uwaga zostanie zwrócona na rolę wspólnego języka w komunikacji, w tym języka angielskiego będącego lingua franca w lotnictwie, oraz politykę językową wybranych linii lotniczych (m.in. KLM, Brussels Airlines, Lufthansa, LOT, Emirates, Enter Air), mającą na celu zagwarantowanie skutecznej komunikacji na pokładzie – zarówno w sytuacjach standardowych, jak i awaryjnych.

mgr Anna Kizeweter (Uniwersytet Warszawski)

Poruszeni adolescentów. Elementy psychomotoryczne w procesie kształcenia językowego

Referat przedstawia autorski model uczenia się języka obcego uwzględniający elementy psychomotoryczne. Prezentuje wyniki eksperymentu edukacyjnego przeprowadzonego w grupie adolescentów. Refleksji poddany zostanie wpływ aktywności ruchowych na rozwój kompetencji językowych, komunikacyjnych i działaniowych, na zachodzące w trakcie zajęć procesy grupowe, przełamywanie barier oraz relacje między nauczającymi a uczącymi się.

dr Sławomira Kołsut (Politechnika Śląska)

Emocje i zaangażowanie w procesie uczenia się języków obcych. Eksperyment medyczny w badaniach glottodydaktycznych

Coraz więcej badaczy mówi o bliskich związkach procesów emocjonalnych z kognitywnymi i wpływie emocji na efekty uczenia się (Clare & Ortony 2000; Scherer 1999; Damasio 2000; Ciompi 2003). Afekty oddziałują zatem nie tylko na poziomie biologicznym, ale także psychospołecznym i kognitywnym, spełniając rolę organizatora i reduktora kompleksowości przestrzeni. Z zagadnieniem emocji wiąże się fenomen zaangażowania, który decyduje o sukcesie i osiągnięciach uczących się. Proces dydaktyczny, który prowadzi zatem do sukcesu, czyli osiągnięć, zaczyna się od jego pozytywnych emocji w stosunku do nauczającego, współuczących się i samego uczenia się oraz nawiązuje do jego zaangażowania w aktywności szkolne. Zaangażowanie uczącego się jest zatem pośrednikiem między emocjami a osiągnięciami i określa dobry wynik uczenia się (Handelsman et al. 2005; Karabiyik 2019; Froiland, Worrell 2016; Martin et al. 2016; Lee et al. 2016). Prezentowane wyniki badań dotyczą pomiaru i oceny zaangażowania emocjonalnego, kognitywnego i społecznego, które według Fredricks et al. składają się na zaangażowanie uczącego się (Fredricks et al. 2004). Badanie obejmowało rejestrację i ocenę ilościową poszczególnych komponentów zaangażowania na zajęciach języka obcego, prowadzonych w podejściu zadaniowym i komunikacyjnym. Oba

podejścia zostały skonfrontowane w celu wyłonienia metody bardziej angażującej młodych ludzi w uczenie się języka obcego. Eksperyment medyczny, którego podstawę stanowią badania akcji serca i jej zmienności (w oparciu o pomiar elektrokardiograficzny i akcelerometryczny) ukazało reakcję organizmu na zaangażowanie uczącego się, natomiast badania ilościowe zmierzyły subiektywne opinie uczących się na temat swojego zaangażowania. Rezultaty badań są przyczynkiem do porównania zaangażowania młodzieży uczącej się języka obcego w obu podejściach i wniosku na temat skuteczności obu podejść.

mgr Joanna Kozłowska (Uniwersytet Łódzki)

Frazeologia języka prawnego na podstawie niemieckojęzycznych wyroków Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Badanie pilotażowe

Frazeologia języka prawnego wciąż budzi żywe zainteresowanie a impulsem do głębszego poznania problemu stał się aspekt wielojęzyczności w instytucjach Unii Europejskiej, w tym w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (McAuliffe2015,2016, Trklja 2018, Biel 2015, Koźbiał 2018). Bez wątplenia tradycyjny paradygmat badań nad frazeologią uległ przededefiniowaniu w związku z rozwojem językoznawstwa korpusowego. Autorka podejmie próbę analizy zbitok wielowyrzawowych zawierających przyimki, które występują w niemieckich i angielskich orzeczeniach Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Badanie pilotażowe ma na celu zbadanie funkcji tych wyrażen w tekście i jednocześnie próbę porównania frekwencyjności występowania wyrażen w orzeczeniach ETS w obu językach. Słowa kluczowe: frazeologia, język prawny, orzeczenia, zbitki leksykalne, przyimki.

dr Karol Krzyżosiak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza)

Strefy dyskomfortu. Rola systemowych praktyk dydaktycznych w konstruowaniu lęku językowego w polskiej kulturze edukacji

Kultura edukacji w Polsce opiera się na podstawach pozytywistycznych, takich jak scjentyzm, utylitaryzm, uniformizacja. Towarzyszy temu „nasylenie treści edukacyjnych znaczeniami, które są pozbawione sensu” oraz „prymat środka nad celem, celu nad sensem, techniki nad człowiekiem i jego wartościami” (Rudenko). Jedną z konsekwencji takiego modelu jest ograniczenie podmiotowości uczniów jako twórczych uczestników kultury edukacyjnej, przejawiające się m.in. w postaci lęku językowego. Problem tak zwanej „inhibicji językowej” badany jest głównie z perspektywy psycholingwistycznej (Kolber). Jak przekonują badacze, zjawisko to stanowi reakcję ego na zagrożenie związane z towarzyszącym nauce naruszeniem świeżo ukształtowanych granic językowej percepcji (Gliński). Celem proponowanej refleksji jest przesunięcie optyki rozpatrywania lęku językowego z psychologicznej, indywidualnej w stronę spojrzenia socjologicznego i konstruktywistycznego w kontekście polskiej kultury edukacji. Poczynione obserwacje powinny prowadzić do rewizji skuteczności i zasadności stosowania danych praktyk dydaktycznych, a także do poszukiwania rozwiązań i postaw mających na celu zwiększenie świadomości uczniów oraz uczących w zakresie mechanizmów zdobywania kompetencji językowych.

dr Dominik Kudła (Uniwersytet Warszawski)

Różne języki gry, różna percepcja wzrokowa? Różnice w odbiorze lokalizacji językowych w świetle danych okولوجraficznych

Pytaniem, które zainicjowało eksperyment opisany w niniejszym referacie, była kwestia tego czy wersja językowa gry wideo ma wpływ na jej percepcję wzrokową przez użytkowników. Przedstawione zostaną wyniki i wnioski z badania ruchów gałek ocznych 39 osób grających w trzy wersje fragmentu gry *Shadow of the Tomb Raider*: polską lokalizację językową, angielską wersję językową oraz wersję z angielskim dźwiękiem i polskimi napisami. We wszystkich wersjach stwierdzono pewne usterki techniczne i błędy tłumaczeniowe, które zostały wzięte pod uwagę w analizie zebranych danych okولوجraficznych. Z tego względu jej wyniki mogą dostarczyć interesujących wniosków dotyczących dydaktyki tego rodzaju tłumaczeń.

dr Łukasz Kumięga (Politechnika Śląska)

Czy dydaktyka języków obcych może być krytyczna?

Krytyczna Analiza Dyskursu to program badawczy skupiający się nad dialektycznymi relacjami między językiem a władzą w kontekście ich uwikłań społeczno-politycznych. Jej badania empiryczne sięgają po niemal wszystkie społecznie istotne obszary związane z pytaniem o logikę dyskursywnego

konstruowania procesów oraz podmiotów współczesności. Celem referatu jest wykazanie związków Krytycznej Analizy Dyskursu z dydaktyką języków obcych, gdy w przypadku tej drugiej przyjmiemy, że - reaguje ona na otaczający ją kontekst społeczno-polityczny, - jest wytworem językowo konstruowanych treści kształcenia, - wpływa na obraz i odbiór podmiotów kształcenia językowego, - ma charakter przemocowy, forsując określone wizje kształcenia językowego. Referat będzie zatem próbą osadzenia dydaktyki języków obcych w nurcie humanistycznym, szczególnie tym czerpiącym z myśli krytycznej.

dr Aneta Kwiatkowska (Polska Akademia Nauk)

Gdańsk, nie *Danzig*. Budowa nowej tożsamości miasta na drukach ulotnych po II wojnie światowej

W 1945 roku Gdańsk leżał w gruzach. Do miasta z całego kraju i z utraconych ziem wschodnich przybywała ludność ciekawa morza i legendy grodu nad Motławą. W tym czasie najważniejszym, a często jedynym medium przekazu najważniejszych treści o charakterze organizacyjnym i społecznym były druki ulotne. Naklejane na mury i słupy ogłoszeniowe informowały o postanowieniach władz miejskich; odradzające się instytucje i sklepy reklamowały swe usługi. Afisze, plakaty, karty pocztowe, znaczki, etykiety, banknoty pełniły też inną ważną funkcję – miały budować polską tożsamość miasta zarówno wśród nowych gdańszczan, jak i pozostałych mieszkańców kraju. Celem wystąpienia jest analiza różnych strategii perswazyjnych w obrębie języka, grafiki i typografii, stosowanych na drukach ulotnych w latach 1945–1950. Strategii, które miały w społeczeństwie utrwalać odwieczną polskość Gdańska w kontrze do niemieckiej przeszłości zgodnie z hasłem użytym w 1945 w Dzienniku Bałtyckim – „Gdańsk był polski, jest polski i polski będzie”.

dr hab. Handrian Lankiewicz, prof. UG (Uniwersytet Gdański)

Tłumaczenia pedagogiczne w nauce języka obcego. Czy jesteśmy gotowi odejść od paradygmatu monolingwalnego?

Opierając się na krytyczno-ekologicznej refleksji w edukacji językowej, zdaniem autorów zglobalizowany świat wymaga odejścia od monolingwalnego paradygmatu nauczania języków obcych, szczególnie w kontekście wielokulturowym i wielojęzycznym, takim jak np. zjednoczona Europa. Niektóre konsekwencje dominacji paradygmatu monolingwalnego nauczania języków obcych (por. Grosjean, 1985; Block, 2003; Pavlenko, 2005) obejmują: (a) włączenie ścisłych „norm rodzimych użytkowników języka” do oceny umiejętności języka docelowego (Todeva i Cenoz 2009: 3); (b) nacisk na odtworzenie „autentycznych” warunków uczenia się języka obcego; (c) silne ukierunkowanie na rozwój umiejętności mówienia; (d) unikanie stosowania języka rodzimego uczniów oraz (e) odrzucanie tłumaczenia w nauczaniu języka obcego (Munday, 2016: 14). Jednakże wraz z nadejściem „rewolucji socjolingwistycznej” (Johnson, 2008: 56) oraz pojawieniem się socjokulturowego podejścia do nauki i uczenia się języków obcych (Lantolf, 2000; van Lier, 2004), w ostatnich latach ponownie podniesiono kwestię wartości tłumaczenia w rozwijaniu kompetencji językowej uczniów. W tym kontekście warto odnieść się do stanowiska Vivian Cook – jednego z najgorętszych orędowników przywrócenia tłumaczenia jako „głównego celu i sposobu nauki języków” (2010: xv). W części teoretycznej niniejszy referat bazuje na rozważaniach, wyrażonych we wspólnym artykule jego współautorów (Lankiewicz, Wasikiewicz-Firlej, 2019), zainspirowanym w dużej mierze przełomową pracą Cooka. Rozważania te stały się punktem wyjścia do zaproponowania hipotezy zakładającej „zmianę paradygmatu” we współczesnej praktyce nauczania języka obcego (Butzkamm i Caldwell, 2009) oraz jej weryfikację poprzez zbadanie postaw nauczycieli języka angielskiego wobec monolingwalnego paradygmatu oraz wartości przekładu w nauczaniu języków obcych. Wyniki badania sondażowego przeprowadzonego wśród wybranych nauczycieli języka angielskiego w Polsce zostaną omówione w części badawczej referatu.

dr Emil Lesner (Uniwersytet Szczeciński)

Kilka uwag o tłumaczeniu piosenek na marginesie rozważań nad tłumaczeniem utworu "Toss a coin to your witcher" na język polski i niemiecki

Analogicznie do tłumaczenia poezji praca translatorska z utworami melicznymi stanowi realne wyzwanie dla tłumacza. Tłumacz nie tylko stoi bowiem przed wyborem adekwatnej strategii przekładu (egzotyzacja lub udomowienie), lecz musi przestrzegać, przynajmniej teoretycznie, w sposób ścisły zawartej w tekście wyjściowym melodii zdania, gdyż związana jest ona nierozzerwalnie z płaszczyzną dźwiękową tłumaczonego utworu. Wspomniana sytuacja powoduje, że dobre tłumaczenie piosenki musi cechować podobieństwo w długości sylab w poszczególnych wersach tekstu wyjściowego i docelowego

oraz podobne ulokowanie akcentów wyrazowych, konstruujące m.in. muzyczność danego tekstu. Innym równie istotnym aspektem (zwłaszcza jeśli mamy do czynienia z utworem inspirowanym ściśle określonym materiałem źródłowym) jest zawarcie w tłumaczeniu występujących w oryginale elementów intertekstualnych. Materiałem badawczym dla planowanego wystąpienia będzie piosenka "Toss a coin to your witcher", promująca najnowszy, oparty na prozie Andrzeja Sapkowskiego, serial Netflixa "The Witcher" i jej polska oraz niemiecka wersja językowa. Poddane analizie zostaną cechy mieliczne tekstu wyjściowego i jego tłumaczenia na język polski i niemiecki oraz płaszczyzna leksykalna i syntaktyczna, a także tłumaczenie elementów intertekstualnych. Nadrzędnym celem jest jakościowa ocena wybranych tekstów docelowych na wyżej wymienionych płaszczyznach analizy i wyeksponowanie adekwatnych technik tłumaczenia.

dr hab. Jolanta Lubocha-Kruglik, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski)

Dyskurs akademicki w powieści „Small world” Davida Lodge’a. Aspekt przekładowy

W artykule omówione zostały problemy przekładu angielskiej terminologii naukowej na język polski i rosyjski. Materiał egzemplifikacyjny zaczerpnięty został z powieści Davida Lodge’a „Small world” reprezentującej gatunek powieści uniwersyteckiej. Okazją do nakreślenia galerii postaci są opisane na kartach powieści wymiany naukowców, konferencje, wykłady i seminaria, posiedzenia rad wydziału, ale też specyfika systemów edukacyjnych. Rodzimy użytkownik języka czyta zwykle teksty tego typu bez szczególnych problemów. W przypadku czytelnika należącego do innego kręgu kulturowego nie wszystko jest już tak oczywiste, bowiem zakres realiów może wychodzić poza to, co znane mu jest z kultury rodzimej lub znacznie się od niego różnić. Przed tłumaczem więc pojawiają się określone wyzwania. Część problemów, z którymi styka się tłumacz, wynika z faktu, że w tekście literackim pojawia się leksyka specjalistyczna. Autor jest specjalistą, który fachowo operuje terminami typowymi dla dyskursu naukowego. Naturalne więc wydaje się pytanie, czy tłumacz jest w stanie mu dorównać?

dr hab. Oksana Małysa, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski)

Stereotypy w przekładzie (na materiale tekstów Doroty Masłowskiej)

W referacie będą rozpatrywane zagadnienia związane z tłumaczeniem na język rosyjski utworów Doroty Masłowskiej *Dwóch biednych Rumunów mówiących po polsku*, *Między nami dobrze jest* oraz *Inni ludzie*, dla celów adaptacji teatralnej. Szczególną uwagę zwrócono na stereotypowe wyznaczniki językowe, narracyjne i kulturowe, nie wszystkie z których znalazły swoje odzwierciedlenie w wersjach rosyjskich. Orientacja na innego adresata skutkuje przemieszczeniem niektórych akcentów zmieniających wydźwięk utworów. Niekiedy w przekładach scenicznych wizerunek Polaka staje się bardziej złagodzony w porównaniu do wykreowanego w tekstach oryginału, a zagadnienia polskiej świadomości zbiorowej cechuje bardziej uniwersalny wydźwięk.

dr Mariusz Marczak (Uniwersytet Jagielloński)

Jak zmierzyć interakcję interkulturową i po co to robić?

Modele kompetencji translatorskiej i translacyjnej (np. EMT, 2017); PACTE, 2009), ale pośrednio również układ translodydaktyczny S. Gruczy (2004), wskazują na wagę znajomości kultury w przekładzie, a w konsekwencji konieczność rozwijania kompetencji (inter)kulturowej w dydaktyce przekładu. Podstawę takiego nauczania stanowić może model kompetencji interkulturowej Byrama (1997), kształtujący edukację kulturową w krajach członkowskich Rady Europy. Najistotniejszy komponent tego modelu stanowi umiejętność wykorzystania posiadanych kompetencji w interakcji z przedstawicielami innych kultur, która pozwala zweryfikować sprawne funkcjonowanie jednostki w sytuacjach komunikacji międzykulturowej. Umiejętność ta jest jednak rzadko weryfikowana w praktyce. Referat przedstawi praktyczne rozwiązanie służące operacjonalizacji i analizie wybranego aspektu tej umiejętności dla celów dydaktycznych.

dr Anna Matysek, dr hab. Jacek Tomaszczyk, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski)

Wrażenia użytkownika (UX) produktów cyfrowych jako rezultat komunikacji człowieka z komputerem

Wrażenia użytkownika (*user experience, UX*) to odczucia, emocje, myśli i spostrzeżenia użytkowników powstające przed, w trakcie i po interakcji z produktem, usługą lub marką. W kontekście produktów cyfrowych na wrażenia użytkownika największy wpływ ma łatwość (intuicyjność) obsługi i efektywność korzystania z tych produktów na różnych urządzeniach za pomocą interfejsów - elementów oprogramowania służących do wymiany informacji oraz interakcji między komputerem a użytkownikiem. Celem naszego wystąpienia jest pokazanie semiotycznego charakteru elementów interfejsów, za pomocą których użytkownicy mogą efektywnie komunikować się z aplikacjami komputerowymi i mobilnymi oraz serwisami internetowymi.

dr hab. Renata Nadobnik, prof. AJP (Akademia im. Jakuba z Paradyża)

Początki autonomicznego uczenia się języków obcych (na przykładzie języka niemieckiego)

W prezentacji zostaną przedstawione wyniki badań poświęconych pierwszym próbom samokształcenia w zakresie języków obcych z wykorzystaniem pomocniczych opracowań dydaktycznych. Główny materiał badawczy obejmuje *samouczi* – gatunek tekstu, który powstał na potrzeby samodzielnej pracy nad językiem. Na przykładzie kilku wybranych samouczków języka niemieckiego z końca XIX i początków XX w. (w tym m.in. *Plato Reussnera Samouczek polsko-niemiecki*: Warszawa 1882, *Samouczek języka niemieckiego według najnowszej metody i doświadczeń B. Kotula*: Cieszyn 1916) zostaną scharakteryzowane główne założenia metodyczne oraz formy pracy zalecane podczas uczenia się języka bez pomocy nauczyciela.

dr Monika Nawracka (Uniwersytet Warszawski/VISTULA)

Zarządzanie różnorodnością. Transkulturowość jako źródło refleksyjności w nauczaniu języka polskiego jako obcego

W swoim wystąpieniu zaprezentuję nauczanie polszczyzny jako przestrzeń nowatorskich podejść w zakresie dydaktyki językowej m.in. konstruktywizmu, transkulturowości oraz refleksyjności. Współczesne konteksty społeczno-kulturowe znajdują odzwierciedlenie w wartości polszczyzny, czego świadectwem może być rosnąca jej popularność w Ukrainie czy potrzeba rozwijania kompetencji w nauczaniu osób z doświadczeniem migracji bądź tłem migracyjnym. To przekłada się na potrzebę uwzględniania różnorodnego bagażu językowo-kulturowego nie tylko osób uczących się, lecz również nauczających. Transkulturowość oferuje perspektywę pozwalającą na wszechstronny rozwój wszystkich uczestników i uczestniczek procesu glottodydaktycznego, wychodzący poza etnocentryczne i wykluczające kategorie.

dr hab. Joanna Osiejewicz, prof. UW (Uniwersytet Warszawski)

„Nigdy nie używaj emoji”. Symbole w komunikacji elektronicznej między prawnikiem a klientem

W komunikacji elektronicznej często wykorzystuje się symbole, a sposób ich używania staje się coraz bardziej zróżnicowany. Pandemia covid-19 i konieczność podjęcia zdalnego nauczania skłoniły naukowców do podjęcia szczególnych badań nad używaniem emotikonów i pozwoliły na wyciągnięcie nowych wniosków. Użycie emotikonów w asymetrycznej komunikacji prawniczej, jaką jest komunikacja wirtualna na linii prawnik (profesjonalista) – klient (laik), nie pozostaje bez wpływu na jej efektywność. Warto zatem postawić pytanie, czy konwencjonalna zasada unikania emoji oraz emotikonów w kontekście biznesowym i prawniczym jest nadal aktualna, czy też zyskuje nowy kontekst.

prof. dr hab. Irina Oukhanova, mgr Joanna Róg (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach)

Nauka studentów studiów doktoranckich analitycznego czytania i pisanja mająca na celu publikację badań na poziomie akademickim poprzez włączenie ich do interaktywnej społeczności badaczy: projekt pilotażowy

Niniejsza prezentacja koncentruje się na polach badawczych obejmujących lingwistykę dyskursu, komunikację interaktywną i lingwistykę stosowaną. Obiekt naszych badań ma dwojaki charakter: 1) obejmuje on dyskursywną społeczność interdyscyplinarnych badaczy ze środowiska uniwersyteckiego na poziomie międzynarodowym, którzy są reprezentowani w formie online, jak również urzeczywistnieni poprzez swoje publikacje (badania nad dyskursem), oraz 2) grupę studentów studiów doktoranckich zainteresowanych badaniami nad dyskursem i komunikacją. Metody zastosowane przez nas to studium przypadku, projekt pilotażowy, rekonstrukcja i strukturalizm. Naszym naukowym celem jest przeprowadzenie badania określającego do jakiego stopnia

potencjał dyskursywnej społeczności badaczy online doprowadzi do stworzenia ich stron internetowych, które mogą stać się elastycznym narzędziem służącym do interakcji i edukacji nowego pokolenia badaczy.

dr Aleksandra Pawlicka (Uniwersytet Warszawski)

Człowiek i maszyna w walce z fake news – porównanie analizy cech lingwistycznych dezinformacji dokonanej przez człowieka i narzędzie uczenia maszynowego

Niniejsza prezentacja koncentruje się na polach badawczych obejmujących lingwistykę dyskursu, komunikację interaktywną i lingwistykę stosowaną. Obiekt naszych badań ma dwojaki charakter: 1) obejmuje on dyskursywną społeczność interdyscyplinarnych badaczy ze środowiska uniwersyteckiego na poziomie międzynarodowym, którzy są reprezentowani w formie online, jak również urzeczywistnieni poprzez swoje publikacje (badania nad dyskursem), oraz 2) grupę studentów studiów doktoranckich zainteresowanych badaniami nad dyskursem i komunikacją. Metody zastosowane przez nas to studium przypadku, projekt pilotażowy, rekonstrukcja i strukturowanie. Naszym naukowym celem jest przeprowadzenie badania określającego do jakiego stopnia potencjał dyskursywnej społeczności badaczy online doprowadzi do stworzenia ich stron internetowych, które mogą stać się elastycznym narzędziem służącym do interakcji i edukacji nowego pokolenia badaczy. Termin „fake news” na dobre zagościł w publicznym dyskursie i zbiorowej świadomości; internetowa dezinformacja to poważny problem, który jest w stanie zachwiać podstawami demokracji. Jedną z metod wykrywania fake newsów jest użycie technik uczenia maszynowego; idealnie, jeżeli narzędzia te są „wyjaśnialne” (explainable). Celem wystąpienia jest przedstawienie zbioru cech lingwistycznych wskazujących na fabrykację wiadomości, dokonanie ludzkiej analizy tych cech, określenie prawdziwości przekazów za pomocą narzędzia uczenia maszynowego i sprawdzenie, czy ludzki badacz i algorytm uczenia maszynowego typują fake news zwracając uwagę na te same cechy lingwistyczne wiadomości.

prof. dr hab. Olena Petrashchuk (Uniwersytet Warszawski)

Translator's competence in the realm of communicative translation

Translation quality assessment is no longer based exclusively on the criterion of equivalence. Instead, the perspective of seeing the text as a whole within its communicative situation and cultural orientation has been emphasized. Obviously successful translation aims at producing the same effect on the target language (TL) reader as that of the original source language (SL) message on the source language reader. To emphasize the force of the message, a translator gives themselves the right to remove obscurities, to eliminate repetition or to add certain lexical items in their rendering in order to make thought and cultural content of the original SL text more accessible to the TL reader. The components of translator's competence fitted to the realm of the communicative translation will be presented and discussed.

dr hab. Joanna Pędzisz (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej)

"Powinniśmy być w stanie wykonać wszystkie ruchy, które możemy sobie wyobrazić [...]" (Rudolf Laban). O aktach ujętowania wiedzy o jakości ruchowych w tańcu współczesnym

W wyniku konfrontacji z Labanowską Analizą Ruchu, według której wszystkie komponenty ruchu czyli warunki przestrzenne, ciężar, czas, przepływ i sekwencja ciała, są rozważane współzależnie, tancerz współczesny w roli choreografa i/lub pedagoga realizuje działania językowego odnoszące się do ilościowych i jakościowych właściwości ruchu. Są one jednocześnie aktami ujętowania wiedzy o jakościach ruchu, silnie zindywidualizowanych, zależnych od umiejętności, wykształcenia i doświadczenia tancerza. Celem nadrzędnym wystąpienia jest zatem określenie repertuaru elementów leksykalnych języka tancerzy współczesnych, który konstituuje się w procesie realizacji tychże aktów.

dr Łukasz Pięś (Uniwersytet Łódzki)

Tłumaczenie patentów – wybrane aspekty terminologiczne i stylistyczne

Patent to prawo właściciela danego wynalazku do wyłącznego korzystania z tego wynalazku. Wymogiem przeprowadzenia procedury patentowej na terytorium innego państwa, np. Polski, jest przedłożenie tłumaczenia patentu na właściwy język w stosownym urzędzie. Ze względu na specyficzny styl redagowania patentów oraz problemy terminologiczne pojawiające się podczas ich tłumaczenia stanowią one nader interesujące teksty w aspekcie przekładu specjalistycznego. Celem referatu jest przedstawienie problematyki tłumaczenia patentów na przykładzie języków niemieckiego i polskiego.

dr hab. Monika Płużyczka, prof. UW (Uniwersytet Warszawski)

Interdyscyplinarność u źródeł polskiej myśli translatorycznej

Jak rodziła się polska refleksja naukowa nad tłumaczeniem na wyspach Papui-Nowej Gwinei? Co wniosła interdyscyplinarność do kształtującej się teorii tłumaczenia? Czy różnorodność perspektyw, z których analizuje się tłumaczenie, wyklucza wspólną holistyczną teorię translatoryczną? Odpowiadając na te pytania, autorka przedstawi wybrane koncepcje naukowe z pierwszej połowy XX wieku, w których tłumaczenie jest analizowane z punktu widzenia antropologii, filozofii, psychologii, lingwistyki i literaturoznawstwa. Szczególną uwagę zwróci na prekursorskie aspekty tych koncepcji, które często wyprzedzały o wiele lat dobrze znane teorie światowe.

dr Karolina Rudnicka (Uniwersytet Gdański)

Coraz krótsze zdania w języku angielskim: fakty, konsekwencje, potencjalne przyczyny

Długość zdania (definiowana jako liczba słów, które znajdują się pomiędzy pierwszym, pisany z wielkiej litery słowem, a kończącym zdanie znakiem interpunkcyjnym) to parametr, który wzbudza zauważalne zainteresowanie w różnych kontekstach np. w dziedzinie językoznawstwa kognitywnego, badaniach nad retoryką, czy też w temacie nauczania języka angielskiego. Znaleźć można podręczniki przeznaczone do nauki angielskiego sugerujące uczniom (i użytkownikom języka) stosowanie krótszych zdań, ponieważ dzięki temu zabiegowi ich angielski będzie wydawał się „nowocześniejszy” (np. McGregor 2002: 33). Inni z kolei radzą użytkownikom języka poruszanie się jedynie w obrębie zdań o mniej więcej określonej długości (np. Hult 2015: 105). Niniejsze wystąpienie: i) przedstawi badania nad tym, czy często dokonywane spostrzeżenie, iż długość zdań w języku angielskim faktycznie staje się coraz krótsza, jest poprawne, a także jak trend ten wyglądał w czasie ostatnich dwustu lat; ii) omówi konsekwencje, jakie proces skracania się zdań może mieć dla osób uczących się języka, użytkowników języka i osób pracujących z językiem; iii) pokaże przykłady tego co konkretnie znika ze zdań w obserwowanym procesie ich skracania.

Hult, Christine A. 2015. *The handy English Grammar Answer Book*. Visible Ink Press.

McGregor, Gordon P. 2002. *English for Life? Teaching English as a Second Language in Sub-Saharan Africa with Special Reference to Uganda*. Fountain Publishers.

Rudnicka, Karolina. 2018. Variation of sentence length across time and genre: influence on the syntactic usage in English. [w:] *Diachronic Corpora, Genre, and Language Change*, Richard Jason Whitt (edytor), 219–240. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.

dr hab. Jacopo Saturno (Università di Bergamo/ Uniwersytet Warszawski)

Sekwencje akwizycji języka polskiego jako obcego (JPJO) przez dorosłych

Zasadniczym celem wystąpienia jest zidentyfikowanie i opisanie sekwencji akwizycji języka polskiego jako obcego, ze szczególnym uwzględnieniem psycholingwistycznych koncepcji teoretycznych oraz aspektów metodologicznych problemu. Odkrycie uniwersalnych sekwencji akwizycji w latach 70. XX wieku spowodowało nagły postęp studiów nad przyswajaniem języka obcego i rodzimego, które następnie wniosły znaczący wkład w rozwój opisu zachodzących zjawisk psycholingwistycznych, np. ze względów typologicznych, czy w odniesieniu do inputu. Z wyjątkiem języka rosyjskiego, ścieżka przyswajania języków słowiańskich jako obcych (w tym także polskiego) przez dorosłych, nie była dotąd systematycznie weryfikowana empirycznie. Po wprowadzeniu do teoretycznego zakresu badań, w trakcie wystąpienia zostanie przedstawiona autorska koncepcja psycholingwistycznych badań

empirycznych oraz wstępne wyniki zrealizowanego dotychczas projektu badawczego, prezentującego opis sekwencji akwizycji wybranych elementów polskiej morfoskładni.

dr hab. Janusz Stopyra, prof. UWr (Uniwersytet Wrocławski)

Słownictwo fachowe nauk ścisłych i jego dydaktyzacja w aspekcie kontrastywnym polsko-niemieckim

Referat podejmie próbę odpowiedzi na pytanie o istotę słownictwa fachowego nauk ścisłych - w szczególności matematyki, fizyki i chemii. Terminologię należy uważać za najbardziej wyrazisty eksponent stylu naukowego. Z punktu widzenia współczesnej lingwistyki tekstu stosuje się przy jej użyciu zasady spójności tekstowej. Jako odrębny punkt widzenia w stylu naukowym znajdują odzwierciedlenie również relacje w leksykonie, zwłaszcza co do hiponimii-hiperonimii oraz antonimii. Oprócz powyższych kwestii podjęta zostanie także próba odpowiedzi na pytania o najbardziej charakterystyczne typy słowotwórcze / typy frazeologizmów, o status wyrażen fachowych jako wyrazów rodzimych / zapożyczeń / internacjonalizmów oraz o zagadnienia motywacji i nominalizacji. Poruszony zostanie również problem dydaktyzacji badanej terminologii - w oparciu o wiedzę wyniesioną z nauki w polskiej szkole średniej - w j. niemieckim na podstawie zajęć przeprowadzonych w IFG UWr, szczególnie pod kątem skuteczności zastosowań ww. lingwistycznych aspektów merytorycznych w nauczaniu słownictwa badanego zakresu.

dr Grażyna Strzelecka (Uniwersytet Warszawski)

Podejście działaniowo-zadaniowe w nauce języka specjalistycznego na przykładzie projektu z języka turystyki

Podejście działaniowo-zadaniowe w nauczaniu języków obcych daje uczącym się możliwość dużej aktywności i zaangażowania emocjonalnego. Umiejętności językowe i pozajęzykowe nabywane są poprzez własne działania, a uczący się zdobywają kompetencje potrzebne w przyszłej pracy zawodowej, takie jak komunikatywność, umiejętność pracy w zespole czy odporność na krytykę. Celem jest wykonanie rzeczywistego zadania w języku obcym, którym w prezentowanym projekcie jest napisanie wspólnej książki, czyli wykreowanie własnego językowego produktu. Przypadkowa grupa studencka musi stać się zgranym zespołem, rozwinąć dokładność w pozyskiwaniu autentycznych informacji i popularno-naukowy styl pisania w języku obcym, uwzględniający specjalistyczne słownictwo i kulturowe różnice. Przedstawionym przykładem jest projekt z zajęć z języka niemieckiego ze specjalnością „Turystyka” dla studentów/studentek germanistyki na Wydziale Neofilologii UW.

dr Adam Szeluga (Uniwersytet Gdański)

Lingwistyczne determinanty współczesnych modeli glottodydaktycznych

Glottodydaktyka, kiedyś jako subdyscyplina językoznawstwa stosowanego a dziś autonomiczna dziedzina naukowa, poszukiwała inspiracji do swojego rozwoju w wielu naukach, jednak jej związki z językoznawstwem były i są szczególnie ścisłe. Tekst wskazuje na relacje pomiędzy najważniejszymi teoriami językoznawczymi a procesami modelowania glottodydaktycznego (modele układu glottodydaktycznego: F. Grucza 1978, W. Woźniewicz 1987, W. Pfeiffer 2001, M. Szczodrowski 2001). Kolejne metody nauczania języków obcych (gramatyczno-tłumaczeniowa, audio-lingwalna, komunikacyjna, pośrednicząca) były skorelowane z aktualnymi kierunkami rozwoju lingwistyki (strukturalizm, generatywizm, kodematyka, teorie komunikacji językowej, przełom komunikacyjno-pragmatyczny lat 70-tych). Centralną osią referatu jest próba wskazania wybranych możliwości aplikatywnych współczesnych teorii językoznawczych, ze szczególnym uwzględnieniem lingwistyki (semantyki) kognitywnej oraz Antropocentrycznej teorii języków F. Gruczy, w procesie akwizycji języka obcego.

dr Marta Śleziak (Uniwersytet Wrocławski)

Słowa na sztandarach i w teaurusie. O leksykograficznym ujęciu polskich haseł i sloganów politycznych

Celem referatu jest przedstawienie leksykograficznych i komunikologicznych aspektów prac nad utworzeniem *Polskiego słownika haseł politycznych*. Prace nad słownikiem weszły w decydującą fazę i autorzy projektu (prof. Irena Kamińska-Szmaj, dr Marcin Poprawa, dr Marta Śleziak z Uniwersytetu

Wrocławskiego) przystępują do analizy wyekscerpowanego materiału językowego – ponad 4 tysięcy haseł i sloganów politycznych pochodzących z lat 1918–2018. Referat prezentuje przyjętą przez autorów metodologię badań nad hasłem politycznym i najważniejsze wnioski z analizy zebranego materiału, dotyczące takich aspektów, jak: historia i ewolucja haseł i sloganów politycznych, cechy składniowe, pola leksykalne, performatywność.

dr Artur Świątek (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie)

Tłumacz w obliczu języka przemocy – wyzwania i sposoby tłumaczenia

Celem prezentacji będzie zdefiniowanie języka przemocy oraz dyskursów, w których przemoc jest zobrazowana niezwykle klarownie. Jakie wyzwania stoją przed każdym tłumaczem w obliczu konieczności tłumaczenia języka przemocy w celu oddania jego natężenia? Jakie środki, metody stosuje tłumacz w takich sytuacjach? Oto pytania, na które należy odpowiedzieć w celu wyjaśnienia wątpliwości, które towarzyszą każdemu tłumaczowi/ każdej tłumaczce w jego/jej codziennej pracy z takim materiałem. W części praktycznej zostaną przedstawione konteksty pochodzące ze źródeł, które najczęściej wymagają tłumaczenia z języka źródłowego na język docelowy, np. teksty psychologiczne, filmy itd.

mgr Magdalena Toporek (Uniwersytet Gdański)

Nauka języka w formie zdalnej z perspektywy studenta i nauczyciela akademickiego: gdzie jesteśmy i dokąd zmierzamy?

Obecna sytuacja epidemiczna postawiła przed systemem edukacji największe wyzwanie ostatnich lat. Zastąpienie konwencjonalnej metody nauczania kształceniem zdalnym wymagało zmiany kultury pracy dydaktyków i adaptacji do nowych strategii uczenia się studentów, powodując szereg utrudnień dla obu grup zaangażowanych w kształcenie językowe. Celem przeprowadzonych wywiadów pogłębionych z nauczycielami akademickimi i studentami lingwistyki stosowanej było zbadanie ich spostrzeżeń dotyczących wyzwań związanych ze zdalną nauką języka. Wyniki badań wskazują, iż trudności te mają charakter instytucjonalny, pedagogiczny i osobisty. Kluczem do zmiany postrzegania edukacji zdalnej jako źródła sukcesu w nauce języka wydaje się być wsparcie postawy autonomicznej studenta.

dr Katarzyna Tryczyńska (Uniwersytet Wrocławski)

Elastyczne formy zatrudnienia w Belgii, Holandii i Polsce – problemy terminologiczne a przekład tekstów z zakresu prawa pracy

Elastyczne formy zatrudnienia są powszechnie stosowane przez pracodawców, ponieważ pozwala to im na dostosowanie się do zmieniającego się popytu oraz obniżenie kosztów, a pracownikom umożliwia pogodzenie obowiązków zawodowych z życiem prywatnym. W ramach niniejszego referatu pojęcie elastycznych form zatrudnienia rozumiane jest szeroko. Mając na względzie dyrektywy UE z drugiej połowy lat 90-tych przyjmuję, że wszystkie umowy inne niż umowa o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy traktowane są jako nietypowe. Zważywszy na specyfikę tekstów odnoszących się do tego typu form zarobkowania nie dziwi fakt, iż pojawia się w nich dużo terminów z zakresu prawa pracy związanych z systemem prawa państwa zatrudnienia. Terminy te określane są przez Šarčević (1988: 964) mianem system-bound terms i nastroczają wiele problemów przekładowych. Będą one stanowić oś moich rozważań, w których poświęcę uwagę jedynie niektórym aspektom problemu. W oparciu o wybraną terminologię belgijskiego, holenderskiego i polskiego prawa pracy występującą w nakreślonym kontekście wskażę na istniejącą inkongruencję terminologiczną i jej konsekwencje, problemy przekładowe oraz ich źródła.

Šarčević, S. 1988. Bilingual and multilingual legal dictionaries: new standards for the future. [w:] *Revue Generale de Droit*, vol. 19 (4), 961–978.

dr hab. Michał Wilczewski (Uniwersytet Warszawski)

Rola języka i komunikacji w adaptacji kulturowej międzynarodowych studentów: Przegląd literatury

Niniejsze badanie prezentuje systematyczny przegląd literatury (313 artykułów z bazy Web of Science, opublikowanych w latach 1994-2021) nt. roli języka i komunikacji w adaptacji kulturowej międzynarodowych studentów. Wykorzystano analizę bibliometryczną do nakreślenia intelektualnej struktury literatury przedmiotu, a także (jakościową) analizę zawartości do syntezy dotychczasowych wyników badań i wyznaczenia kierunków przyszłych badań. Analizy wykazały m.in. sprzeczne wyniki w zakresie roli komunikacji studentów z rodakami w kraju docelowym, które przeczą założeniom głównych teorii adaptacji

kulturowej. Wyniki przeglądu literatury sygnalizują potrzebę prowadzenia badań skontekstualizowanych, dookreślenia związków między zmiennymi interakcyjnymi a różnymi domenami adaptacji, a także wyjaśnienia sprzecznych wyników badań przez pryzmat nowych teorii.

dr Gabriela Wilk (Uniwersytet Śląski)

Kilka uwag o polskiej i rosyjskiej frazeologii sfery biznesu

Wraz z rozwojem gospodarki światowej obserwujemy pojawianie się w polszczyźnie i ruszczyźnie coraz to nowych utartych połączeń wyrazowych. Celem niniejszego wystąpienia jest omówienie wybranych frazeologizmów, które w ostatnich latach pojawiły się w polskim języku biznesu, oraz wskazanie ich rosyjskich ekwiwalentów. Szczególna uwaga zostanie poświęcona półkalkom i kalkom frazeologicznym z języka angielskiego. Przeprowadzona analiza może stanowić punkt wyjścia do opracowania polsko-rosyjskiego słownika frazeologii specjalistycznej.

dr Magda Żelazowska-Sobczyk (Uniwersytet Warszawski)

Zaburzenia koncentracji uwagi słuchowej u dzieci w wieku szkolnym jako czynnik wpływający na uczenie się

Celem wystąpienia jest charakterystyka centralnych zaburzeń przetwarzania słuchowego (CAPD) i możliwości terapeutycznych w świetle dydaktyki szkolnej, w tym glottodydaktyki. CAPD to trudności w przetwarzaniu informacji słuchowej na poziomie ośrodkowego układu nerwowego z zachowaniem prawidłowej budowy i pracy części obwodowej.. Jednym z najczęściej diagnozowanych CAPD są trudności w koncentracji uwagi słuchowej. Dziecko często ma problemy z rozróżnianiem dźwięków, rozumieniem mowy w niekorzystnych warunkach, eliminowaniem szumów komunikacyjnych itp., co ma znaczący wpływ na jego funkcjonowanie w szkole. Przegląd kwestionariuszy dotyczących zaburzeń koncentracji uwagi słuchowej pokazuje, iż dzieci zgłaszają problemy z nauką języka obcego (szczególnie j. angielski), tj. trudności z czytaniem, wymową, pisownią słów (przestawianie liter w wyrazach) i jej zapamiętywaniem, z prawidłowym wysłuchaniem tekstu, zrozumieniem gramatyki, a także trudności w stosowaniu się do „regułek”. Obecnie w ICD-10 CAPD nie ma przypisanego kodu chorobowego, co uniemożliwia ich rozpoznanie jako jednostki chorobowej, chociażby dla celów orzeczniczych, a co za tym idzie, uniemożliwia zapewnienie odpowiednich warunków np. w szkole, tj. zindywidualizowany tryb edukacji, zajęcia dodatkowe i tym samym wyrównanie szans edukacyjnych.